

Protocol medisch handelen

IKC Juliana

2020-2021

IKC | JULIANA

Inhoudsopgave

IKC | JULIANA

Inleiding	2
1. Soorten medische handelingen op ons IKC	3
1.1 Handelingen waarbij de BIG niet geldt	3
1.2 Handelingen waarbij de BIG wel geldt	3
2. Soorten medische handelingen op ons IKC	4
2.1 Het kind wordt ziek op het IKC	4
2.2 Het verstrekken van medicatie op verzoek	4
2.3 Het opbergen van medicijnen op het IKC	5
2.4 Het verrichten van medische handelingen	5
2.5 Wettelijke regels	6
Bijlagen	7
Bijlage 1: Protocol medicijnverstrekking/medisch handelen	8
Bijlage 2: Voorbeeld medisch protocol diabetes	9
Bijlage 3: Verstrekken medicijnen op verzoek	11
Bijlage 4: Bekwaamheidsverklaring	14
Bijlage 5: Uitvoeren van medische handelingen	16

IKC | JULIANA

Inleiding

Voor u ligt het protocol medisch handelen van IKC Juliana in Barneveld. Regelmatig worden leerkrachten op school geconfronteerd met leerlingen die klagen over pijn die meestal met eenvoudige middelen te verhelpen is, zoals hoofdpijn, buikpijn, oorpijn of pijn door een insectenbeet. Daarnaast krijgen de leerkrachten in toenemende mate het verzoek van ouders of verzorgers om hun kinderen door de arts voorgeschreven medicatie toe te dienen. En steeds vaker wordt er werkelijk medisch handelen van leerkrachten verwacht zoals het geven van sondevoeding, toedienen van een injectie, het prikken van een bloedsuiker etc. Het is van belang dat er in deze situaties gehandeld wordt volgens een vooraf afgesproken en ondertekend protocol. Dit protocol is bedoeld als leidraad hiervoor en wordt gehanteerd binnen ons IKC.

Hoofdstuk 1. Soorten medische handelingen op ons IKC

In dit eerste hoofdstuk zullen de soorten medische handelingen bij kinderen die we op ons IKC tegenkomen worden toegelicht. Door deze te beschrijven wordt duidelijk hoe IKC Juliana handelt en welke handelingen er wel en niet mogen worden uitgevoerd.

1.1 Handelingen waarvoor de BIG niet geldt

Handelingen waarvoor de BIG niet geldt zijn bijvoorbeeld het geven van medicijnen. Dat kan zijn het geven van een paracetamol of andere medicijnen zoals het geven van een zetpil bij epileptische aanval, het behandelen van een insectenbeet met bijvoorbeeld azaron.

1.2 Handelingen waarvoor de BIG wel geldt

Handelingen waarvoor de BIG wel geldt zijn bijvoorbeeld het geven van injecties en het toedienen van sondevoeding. Deze mogen slechts worden uitgevoerd door artsen en verpleegkundigen. Delegeren van het verrichten van deze handelingen aan leerkrachten moet met grote zorgvuldigheid worden omgeven. Een specialist kan een leerkracht handelingsbekwaam achten. Dit heeft echter niet het gevolg dat de leerkracht niet meer aansprakelijk is voor zijn handelen; deze blijft aansprakelijk. Binnen ons IKC wordt samen met ouders gekeken welke mogelijkheden er zijn. Een arts kan een leerkracht handelingsbekwaam achten en deze bekwaamheid ondersteunen met een ondertekende verklaring van bekwaamheid. De arts is dan mede verantwoordelijk.

Het volgen van dit medisch handelingsprotocol is belangrijk binnen ons IKC. Het volgen van de werkwijze van het protocol sluit derhalve niet uit dat de leerkracht aansprakelijk gesteld en vervolgd zou kunnen worden bij calamiteiten. Het betreft dan een civielrechtelijke aansprakelijkheid. Zelfs als ouders de leerkracht toestemming hebben gegeven tot het uitvoeren van medische handelingen bij hun kind kan de leerkracht verantwoordelijk worden gesteld.

Om zeker te zijn dat deze civielrechtelijke aansprakelijkheid gedekt is, wordt er voordat er wordt overgegaan tot medisch handelen (BIG), contact opgenomen met de verzekeraar van het IKC. Het kan zijn dat bij de beroepsaansprakelijkheid de risico's die zijn verbonden aan deze medische handelingen niet zijn meeverzekerd. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn, omdat wanneer de verzekeraar van één en ander op de hoogte wordt gesteld hij deze risico's kan mee verzekeren, eventueel tegen een hogere premie en onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld een bekwaamheidsverklaring).

Mocht zich onverhoopt ten gevolge van een medische handeling een calamiteit voordoen dan stelt het IKC zich direct in verbinding met de huisarts en/of specialist van het kind. Zij bellen bij een ernstige situatie direct het landelijk alarmnummer 112 en zorgen ervoor dat alle relevante gegevens van het kind uit het leerlingvolgsysteem Parnassys erbij gepakt worden, zoals: naam, geboortedatum, adres, huisarts en specialist van het kind. Zij melden verder bij welke handeling de calamiteit zich heeft voorgedaan en welke verschijnselen bij het kind waarneembaar zijn.

De schoolleiding kan kiezen of zij wel of geen medewerking verleent aan het geven van medicijnen of het uitvoeren van een medische (BIG)handeling. Voor de individuele leraar geldt dat hij/zij mag weigeren handelingen (al dan niet vallend onder de wet BIG) uit te voeren waarvoor hij zich niet bekwaam acht. Dit is conform het arbeidsrecht.

De wet BIG is niet van toepassing indien er sprake is van een noodsituatie. Iedere burger wordt dan geacht te helpen naar beste weten en kunnen.

Hoofdstuk 2. Soorten medische handelingen op ons IKC

In dit tweede hoofdstuk gaan we in op medicijnverstrekking en medisch handelen. Hiervoor zijn een aantal toestemmingsformulieren en/of bekwaamheidsverklaringen opgesteld. Deze zijn opgenomen in de bijlagen. Mochten er vragen zijn naar aanleiding van dit protocol dan kan de lezer zich wenden tot de plaatselijke GGD.

2.1 Het kind wordt ziek op het IKC

Indien een leerling ziek wordt of een ongeluk krijgt op het IKC moet de leraar direct bepalen hoe hij moet handelen. Regelmatig komt een kind 's morgens gezond op het IKC en krijgt tijdens de lessen last van hoofd -, buik - of oorpijn. Ook kan het kind bijvoorbeeld door een insect gestoken worden. Een leraar verstrekt dan vaak -zonder toestemming of medeweten van ouders- een 'paracetamol' of wrijft Azaron op de plaats van een insectenbeet.

Uitgangspunt binnen het IKC is dat een kind dat ziek is, naar huis moet. Het IKC zal, in geval van ziekte, altijd contact opnemen met de ouders om te overleggen wat er dient te gebeuren (is er iemand thuis om het kind op te vangen, wordt het kind gehaald of moet het gebracht worden, moet het naar de huisarts, etc.?).

Ook wanneer een leraar inschat dat het kind met een eenvoudig middel geholpen kan worden, is het gewenst om eerst contact te zoeken met de ouders. Het kind zal dan met de ouders bellen. Daarna wordt toestemming aan de ouders gevraagd om een bepaald middel te verstrekken. Problematisch is het wanneer de ouders en andere, door de ouders aangewezen vertegenwoordigers, niet te bereiken zijn. Het kind kan niet naar huis gestuurd worden zonder dat daar toezicht is. Ook kunnen medicijnen niet met toestemming van de ouders verstrekt worden. Indien ouders/vertegenwoordigers niet bereikbaar zijn, kan de leraar besluiten, eventueel na overleg met een collega, om zelf een eenvoudig middel te geven. Daarnaast moet hij inschatten of niet alsnog een (huis)arts geraadpleegd moet worden. Raadpleeg bij twijfel altijd een arts. Zo kan bijvoorbeeld een ogenschijnlijk eenvoudige hoofdpijn een uiting zijn van een veel ernstiger ziektebeeld. Het blijft dan zaak het kind voortdurend te observeren.

Enkele zaken waarop gelet wordt, zijn:

- toename van pijn;
- misselijkheid;
- verandering van houding (bijvoorbeeld in elkaar krimpen);
- verandering van de huid (bijvoorbeeld erg bleke of hoogrode kleur) en
- verandering van gedrag (bijvoorbeeld onrust, afnemen van alertheid).

Bij twijfel wordt een (huis)arts gebeld. Dit geldt met name wanneer de pijn blijft of de situatie verergert. De zorgvuldigheid die de leerkracht in acht neemt is dat zij handelt alsof het zijn/haar eigen kind is.

2.2 Het verstrekken van medicijnen op verzoek

Kinderen krijgen soms medicijnen of andere middelen voorgeschreven die zij een aantal malen per dag moeten gebruiken, dus ook tijdens lessen. Te denken valt bijvoorbeeld aan pufjes voor astma, antibiotica, of zetpillen bij toevallen (een aanval van epilepsie). Ouders kunnen aan schoolleiding en leerkracht vragen deze middelen te verstrekken. Schriftelijke toestemming van de ouders is hierbij noodzakelijk. Bij de intake bij aanvang onderwijs wordt deze verstrekt bij de aanmeldset (zie bijlage 1).

Meestal gaat het niet alleen om eenvoudige middelen, maar ook om middelen die bij onjuist gebruik tot schade van de gezondheid van het kind kunnen leiden.

Leg daarom schriftelijk vast om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en in welke hoeveelheden ze moeten worden toegediend en op welke wijze dat dient te geschieden. Leg verder de periode vast waarin de medicijnen moeten worden verstrekt. Ouders geven hierdoor duidelijk aan wat zij van de schoolleiding en de leraren verwachten opdat zij op hun beurt weer precies weten wat ze moeten doen en waar ze verantwoordelijk voor zijn. Wanneer het gaat om het verstrekken van medicijnen gedurende een lange periode moet regelmatig met ouders overlegd worden over de ziekte en het daarbij behorende medicijngebruik op school. Een goed moment om te overleggen is als ouders een nieuwe voorraad medicijnen komen brengen. Hiervoor wordt een medisch protocol opgesteld met daarin de afspraken rondom inname medicijnen (zie voorbeeld bijlage 2).

2.3 Het opbergen van medicijnen op het IKC

Het bewaren van medicijnen op het IKC moet tot een minimum worden beperkt. Het is verstandig hiervoor één persoon aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het beheer (BHV'er). De medicijnen dienen in een afgesloten kast (koelkast indien dit nodig is) te worden bewaard. In geen geval medicijnen bewaren in het bureau van de leerkracht. De bureaula gaat te vaak open en het gevaar kan bestaan dat leerlingen de medicijnen kunnen meenemen.

2.4 Het verrichten van medische handelingen

Het is van groot belang dat een langdurig ziek kind of een kind met een bepaalde handicap zoveel mogelijk gewoon naar school gaat. Het kind heeft contact met leeftijdsgenootjes, neemt deel aan het normale leven van alledag op het IKC en wordt daardoor niet de hele dag herinnerd aan zijn handicap of ziek zijn. Gelukkig zien steeds meer scholen/IKC's in hoe belangrijk het is voor het psychosociaal welbevinden van het langdurig zieke kind om, indien dat maar enigszins mogelijk is, het naar school te laten gaan.

In uitzonderlijke gevallen zullen ouders aan schoolleiding en leraren vragen BIG - handelingen te verrichten. Te denken valt daarbij aan het geven van sondevoeding, het meten van de bloedsuikerspiegel bij suikerpatiënten door middel van een vingerprikje. In het algemeen worden deze handelingen door de thuiszorg of de ouders zelf op het IKC verricht. In overleg met ouders wordt hier een plan voor gemaakt.

In uitzonderlijke situaties, vooral als er sprake is van een situatie die al langer bestaat, wordt door de ouders wel eens een beroep op schoolleiding en leraren gedaan.

Het schoolbestuur realiseert zich goed dat zij bepaalde verantwoordelijkheden op zich nemen, wanneer wordt overgegaan tot het uitvoeren van een medische handeling door een leerkracht. Dit hoeft niet onoverkomelijk te zijn, maar het is belangrijk van tevoren stil te staan bij de consequenties. Het zal duidelijk zijn dat de ouders voor dergelijke ingrijpende handelingen hun toestemming moeten geven. Zonder toestemming van de ouders kan een schoolleiding of leraar al helemaal niets doen. Gezien de ingrijpendheid van de handelingen moet de schoolleiding een schriftelijke toestemming van de ouders vragen (zie bijlage 3).

2.5 Wettelijke regels

De Wet Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) regelt wie wat mag doen in de Gezondheidszorg. De wet BIG is bedoeld voor beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg en geldt als zodanig niet voor onderwijzend personeel. Dat neemt niet weg dat in deze wet een aantal waarborgen worden gegeven voor een goede uitoefening van de beroepspraktijk aan de hand waarvan ook een aantal regels te geven zijn voor schoolbesturen en leraren als het gaat om in de wet BIG genoemde medische handelingen.

Bepaalde medische handelingen - de zogenaamde voorbehouden handelingen - mogen alleen worden verricht door artsen. Anderen dan artsen kunnen deze medische handelingen alleen verrichten in opdracht van een arts. De betreffende arts moet zich er dan van vergewissen dat degene die niet bevoegd is, wel de bekwaamheid bezit om die handelingen te verrichten.

Leraren vallen niet onder de wet BIG. Deze geldt alleen voor medische - en paramedische beroepen. Soms worden leraren betrokken bij de zorg rond een ziek kind en worden daarmee partners in de zorg. In zo'n geval kan het voorkomen dat leraren gevraagd wordt om een medische handeling bij een kind uit te voeren. In deze situatie is de positie van de leraar een bijzondere, die met zorgvuldigheid benaderd moet worden.

De leraar moet een gedegen instructie krijgen hoe hij de BIG - handeling moet uitvoeren van een BIG-geregistreerde professional (meestal de behandelend arts of verpleegkundige). Het naar tevredenheid uitvoeren van deze handeling moet door deze BIG-geregistreerde professional schriftelijk worden vastgelegd (met handtekening) in een bekwaamheidsverklaring (zie bijlage 4). Op deze manier wordt een zo optimaal mogelijke zekerheid aan kind, ouders, leraar en schoolleiding gewaarborgd. Ook voor de verzekeraar van het IKC zal duidelijk zijn dat er zo zorgvuldig mogelijk is gehandeld. Dit betekent dat een leraar in opdracht van een arts moet handelen die hem bekwaam heeft verklaard voor het uitvoeren van een BIG -handeling.

Een leraar is en blijft verantwoordelijk voor zijn handelen, ook al heeft hij een bekwaamheidsverklaring van een arts. Hij kan hiervoor civielrechtelijk aangesproken worden. Het schoolbestuur is echter verantwoordelijk voor datgene wat de leraar doet. Kan een schoolbestuur een bekwaamheidsverklaring van een arts overleggen, dan kan niet bij voorbaat worden aangenomen dat de schoolleiding onzorgvuldig heeft gehandeld. Dit wordt schriftelijk vastgelegd.

Een leerkracht is dus ten allen tijde aansprakelijk te stellen indien er een calamiteit heeft plaatsgevonden ten gevolge van zijn handelen. Echter met dien verstande dat bij zorgvuldig handelen met een bekwaamheidsverklaring van een arts tot het verrichten van een voorbehouden medische handeling (BIG) het wel degelijk zal uitmaken voor de juridische beoordeling in geval van een calamiteit of er zorgvuldig is gehandeld. Met andere woorden, of er een bekwaamheidsverklaring aanwezig was en een toestemmingsverklaring van de ouders tot het verrichten van de verrichte BIG handeling (bijlage 5).

Bijlagen

IKC | JULIANA

Bijlage 1: Protocol medicijnverstrekking/verrichten medische handelingen

Op onze scholen worden we (regelmatig) geconfronteerd met:

1. Leerlingen die klagen over hoofdpijn, buikpijn, oorpijn, enz.
2. Verzoeken van ouders om door een arts voorgeschreven medicijnen te verstrekken
3. Verzoeken van ouders tot het verrichten van werkelijk medisch handelen

Met het oog op de gezondheid van de kinderen, maar ook in verband met de aansprakelijkheid is het van belang dat er in dergelijke situaties zorgvuldig wordt gehandeld door ouders en het onderwijzend personeel.

Ad. 1 : Wanneer het kind op school ziek wordt of een ongelukje krijgt wordt er eerst contact gezocht met ouders/verzorgers/ander contactadres (telefonisch). Als deze niet bereikbaar zijn, wordt er (na overleg met BHV-er) actie ondernomen (paracetamol geven/naar arts/eerste hulppost/bellen 112, e.d.).

Ad. 2 : Hierbij valt te denken aan medicijnen die een aantal keren per dag gebruikt dienen te worden, bijv. pufjes voor astma, medicatie tegen ADHD/ADD, antibiotica, zetpillen bij toevallen.

Ad. 3: Dit heeft o.a. betrekking op het geven van sondevoeding en het meten van de bloedsuikerspiegel.

Met betrekking tot punt 2 dienen ouders schriftelijk vast te leggen om welke medicijnen het gaat, hoe vaak en wanneer ze verstrekt dienen te worden en dat men akkoord gaat met de verstrekking door (met naam genoemde) leerkracht(en).

Met betrekking tot punt 3 dienen ouders schriftelijk vast te leggen welke medische handeling dient te worden verricht, wie de (met naam genoemde) leerkracht(en) instrueert over de wijze waarop gehandeld dient te worden, welke arts de handeling heeft voorgeschreven en wat te doen bij een calamiteit en zorgt er tevens voor dat de school de benodigde gegevens ontvangt.

Ondergetekende

Ouder/verzorger van Geb. datum: ... - ... -

Gaat akkoord met de hierboven omschreven handelwijze m.b.t. medicijnverstrekking / verrichten medisch handelen.

Barneveld,--

Handtekening:

Bijlage 2: Voorbeeld medisch protocol diabetes

Diabetes protocol	
Naam leerling:	
Geboortedatum:	
Groep:	
Afspraken:	
Noodnummers in geval van hypo/hyper:	
1e contact:	
Moeder:	
Vader:	
2e contact	
MeanderMC Kinderdiabetes verpleegkundige:	
3e contact	
Diabetes telefoon (bij nood):	
Wanneer is er sprake van een noodsituatie?	
Hoe handelt de leerkracht bij een noodsituatie?	
Bij hypo/hyper te handelen:	
Invallers:	
Traktaties:	
Gymmen:	
Schoolreisjes/uitjes:	
Wie mogen er handelen?	
School en ouders kunnen instemmen met het opgestelde protocol	

IKC | JULIANA

Plaats:
Datum:

Namens IKC Juliana:
Naam:
Handtekening:

Namens ouders:
Naam:
Handtekening:

IKC | Juliana

Bijlage 3: Verstrekken van medicijnen op verzoek

IKC | JULIANA

Verklaring: Toestemming tot het verstrekken van medicijnen op verzoek (niet vallend onder de Wet BIG - Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg).

Ondergetekende geeft toestemming voor het toedienen van de hieronder omschreven medicijn(en) aan:

Naam leerling:	Noodnummer Noodnummer naam moeder mobiel Noodnummer omschrijving extra vader: Naam huisarts
Geboortedatum:	
Adres:	
Mail-adres:	

Naam ouder(s)/verzorger(s):	
Telefoon thuis:	
Telefoon werk:	
Naam huisarts:	
Telefoon:	
Naam specialist:	
Telefoon:	

De medicijnen zijn nodig voor onderstaande ziekte:

Naam van het medicijn:

Medicijn(en) mogen alleen worden toegediend in de volgende situatie(s):

Dosering van het medicijn:

Wijze van toediening:

Wijze van bewaren:

Controle op vervaldatum door:

--	--

Naam:

Functie:

Ondergetekende, ouder/verzorger van genoemde leerling, geeft hiermee aan de school c.q. de hieronder genoemde leraar die daarvoor een medicijninstructie heeft gehad, toestemming voor het toedienen van de bovengenoemde medicijnen:

Naam ouder(s)/verzorger(s):	
Plaats:	
Datum:	
Handtekening:	

Instructie voor medicijntoediening:

Er is instructie gegeven over het toedienen van de medicijnen op (datum).....

Door:

naam:

functie:

naam instelling:.....

Aan:

naam:

functie:

naam en plaats school:.....

Bijlage 4: Bekwaamheidsverklaring

Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Bekwaam uitvoeren van medische handelingen (BIG)

Ondergetekende, bevoegd tot het uitvoeren van de hieronder beschreven handeling

.....
.....
.....

verklaart dat,
(naam werknemer):.....

functie:

werkzaam aan/bij:.....

na instructie door ondergetekende, in staat is bovengenoemde handeling bekwaam uit te voeren.

De handeling moet worden uitgevoerd ten behoeve van:

(naam leerling):

geboortedatum:.....

Het uitvoeren van bovengenoemde handeling is voor de leerling noodzakelijk wegens:

.....
.....
.....

De hierboven beschreven handeling mag alleen worden uitgevoerd op de tijdstippen waarop de leerling op school aanwezig is.

De hierboven beschreven handeling moet worden uitgevoerd gedurende de periode:

.....

.....
.....

Ondergetekende:

naam:

functie:

werkzaam aan/bij:.....

plaats:.....

datum:.....

Handtekening:.....

Bijlage 5: Uitvoeren van medische handelingen

Verklaring: Toestemming tot het uitvoeren van voorbehouden medische handelingen (BIG)

Ondergetekende geeft toestemming voor uitvoering van de zogenoemde 'medische voorbehouden handeling' op school bij:

naam leerling:
geboortedatum:.....
adres:
postcode en plaats:.....
naam ouder(s)/verzorger(s):
telefoon thuis:.....
telefoon werk:.....
naam huisarts:
telefoon:.....
naam specialist:.....
telefoon:.....
naam medisch contactpersoon:.....
telefoon:.....

Beschrijving van de ziekte waarvoor de 'medische handeling' op school bij de leerling nodig is:

Omschrijving van de uit te voeren 'medische handeling':

De 'medische handeling' moet dagelijks worden uitgevoerd op onderstaande tijden:

..... uur / uur / uur /uur

De 'medische handeling' mag alleen worden uitgevoerd in de hieronder nader omschreven situatie:

manier waarop de 'medische handeling' moet worden uitgevoerd:

Eventuele extra opmerkingen:

Bekwaamheidsverklaring aanwezig (omcirkelen hetgeen van toepassing is): ja / nee

Instructie medisch handelen

Instructie van de 'medische handeling' + controle op de juiste uitvoering is gegeven op

(datum).....

Door:

naam:

functie.....

naam instelling:.....

Aan:

naam:

functie:

naam en plaats school:.....

Ondergetekende:

naam:

ouder/verzorger:.....

plaats:.....

datum:.....

Handtekening: